

Årsplan: Samfunnsfag

9. trinn

Skuleår: 2024/2025

Tid	Tema	Kjerneelement og kompetansemål	Kjelde	Vegen til mål	Vurdering
34-38	Psykisk helse, ungdomstid og rusmidler – ditt liv, dine grenser, dine valg Seksualitet – ditt liv, dine grenser, dine valg	Identitetsutvikling og fellesskap Reflektere over likskapar og ulikskapar i identitetar, levesett og kulturuttrykk og drøfte moglegheiter og utfordringar ved mangfald. Utforske og reflektere over eigne digitale spor og høvet til å få sletta spora og å verne om retten ein sjølv og andre har til privatliv, personvern og opphavsrett. Reflektere over korleis identitet, sjølvbilete og eigne grenser blir utvikla og utfordra i ulike fellesskap, og presentere forslag til korleis ein kan handtere påverknad og uønskte hendingar. Beskrive sentrale lover, reglar og normer og drøfte kva konsekvensar	Kap 1 i Arena9: Psykisk helse, ungdomstid og rusmidler – ditt liv, dine grenser, dine valg Kap 2 i Arena9: Seksualitet – ditt liv, dine grenser, dine valg	Klassesamtale Gruppearbeid muntlig/skriftlig Individuelle oppgaver: Skriftlig Kunngjøring Nobels fredspris Verdensdagen for psykisk helse 10.10 NB! ØNSKE OM AT DET SOM ER OM SEKSUALITET ER PARALLELT MED NATURFAG?	Oppgave 3 på s. 54 og oppgave 7 på s. 55 kan brukes som vurdering. Skriva fagtekst

		<p>brot på desse kan ha for den enkelte og for samfunnet på kort og lang sikt.</p>			
39-40	<p>Samisk eller norsk – om identitet, stolthet og skam</p>	<p>Identitetsutvikling og fellesskap Demokratiforståing og deltaking</p> <p>Utforske og beskrive korleis menneske- og urfolksrettar og andre internasjonale avtalar og samarbeid har betydning for nasjonal politikk, livet til menneske, likestilling og likeverd.</p> <p>Gjere greie for fornorsking av samane og dei nasjonale minoritetane og uretten dei har vore utsette for, og reflektere over kva konsekvensar det har hatt og har på individ- og samfunnsnivå.</p>	<p>Kap 3 i Arena9: Samisk eller norsk – om identitet, stolthet og skam</p>	<p>Verdens matvaredag 16.10</p> <p>FN-dagen 24.10</p>	<p>Vær kreativ-oppgaven s. 67 kan brukes som vurdering</p>
41	HAUSTFERIE				
42-45	<p>UTV: Elevbedrift</p>	<p>Vurdere korleis arbeid, inntekt og forbruk kan påverke personleg økonomi, levestandard og livskvalitet</p> <p>Utforske korleis teknologi har vore og framleis er ein endringsfaktor, og drøfte innverknaden teknologien har hatt og har på enkeltmenneske, samfunn og natur</p>	<p>Kap 12 i Arena9: Arbeid, inntekt og forbruk – små og store valg</p>		
46-50	<p>Fattigdom og rikdom i</p>	<p>Drøfte korleis framstillingar av fortida, hendingar og grupper har påverka og</p>	<p>Kap 10 i Arena9: Fattigdom og</p>	<p>Menneskerettig-hetsdagen 10.12</p>	<p>Utforsk-oppgaven på s. 205 egner seg godt til</p>

	<p>verden – store forskjeller</p> <p>Kampen om Afrika – kappløp om ressurser og kolonier</p>	<p>påverkar haldningane og handlingane til folk.</p> <p>Utforske korleis teknologi har vore og framleis er ein endringsfaktor, og drøfte innverknaden teknologien har hatt og har på enkeltmenneske, samfunn og natur.</p> <p>Reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst.</p> <p>Samanlikne korleis politiske, geografiske og historiske forhold påverkar levekår, busetjingsmønster og demografi i forskjellige delar av verda i dag.</p> <p>Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikter og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane.</p>	<p>rikdom i verden – store forskjeller</p> <p>Kap 9 i Arena9: Kampen om Afrika – kappløp om ressurser og kolonier</p>	<p>Utdeling av Nobels fredspris 10.12</p>	<p>vurdering. Elevene kan eventuelt lage en muntlig presentasjon i stedet for en fagtekst.</p> <p>Munnleg prøve?</p> <p>Oppgave 5 s. 232 kan brukes til vurdering. Her vil elevene få mulighet til å vise forståelse for både historiske, politiske og geografiske årsaker til levekårsforskjeller.</p>
1-6	<p>Nasjonalisme – samhold, konflikt og</p>	<p>Demokratiforståing og deltaking</p> <p>Drøfte korleis framstillingar av fortida, hendingar og grupper har påverka og</p>	<p>Kap 4 i Arena9: Nasjonalisme – samhold, konflikt og undertrykkelse</p>	<p>Berlinmurens fall 9.11</p>	<p>Oppgave 2 s. 104 og oppgave 6 s. 106 kan brukes til vurdering</p>

	<p>undertrykkel se</p> <p>Første verdenskrig – årsaker og konsekvenser</p>	<p>påverkar haldningane og handlingane til folk.</p> <p>Reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst.</p> <p>Vurdere korleis arbeid, inntekt og forbruk kan påverke personleg økonomi, levestandard og livskvalitet</p> <p>Utforske korleis teknologi har vore og framleis er ein endringsfaktor, og drøfte innverknaden teknologien har hatt og har på enkeltmenneske, samfunn og natur.</p>	<p>Kap 5 i Arena9: Første verdenskrig – årsaker og konsekvenser</p>	<p>Film: 1917, Intet nytt fra Vestfronten eller En dag uten krig</p>	<p>Oppgave 3 s. 128 kan brukes til vurdering</p>
<p>7-15</p> <p>Vinterferien veke 9</p>	<p>Mot en ny storkrig – mellomkrigstid og annen verdenskrig</p> <p>Okkupert – mellomkrigstiden og annen verdenskrig i Norge</p>	<p>Demokratiforståing og deltaking</p> <p>Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikter og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konflikta.</p> <p>Drøfte korleis framstillingar av fortida, hendingar og grupper har påverka og påverkar haldningane og handlingane til folk.</p>	<p>Kap 6 i Arena9: Mot en ny storkrig – mellomkrigstid og annen verdenskrig</p> <p>Kap 7 i Arena9: Okkupert – mellomkrigstiden og annen verdenskrig i Norge</p>	<p>Den internasjonale Holocaustdagen 27.1</p> <p>Film: Den største forbrytelsen</p> <p>https://www.hlsenteret.no/undervisning/ressurser/materiell/</p>	<p>Oppgave 6 s. 168 kan brukes til vurdering</p> <p>Innlev/pres av krigen lokalt? Digital forteljing</p> <p>Prøve v11?</p> <p>Solveig Bergslien – lokal krigshistorie – kvinneleg helt</p>

		<p>Reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst.</p> <p>Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av terrorhandlingar og folkemord, som holocaust, og reflektere over korleis ekstreme haldningar og ekstreme handlingar kan førebyggjast.</p>			Forteljingar frå krigen på Jæren – intervju/reportasje/ biletforteljing
17-19	Mot en bedre verden – FN og internasjonalt samarbeid	<p>Demokratiforståing og deltaking</p> <p>Utforske og beskrive korleis menneske- og urfolksrettar og andre internasjonale avtalar og samarbeid har betydning for nasjonal politikk, livet til menneske, likestilling og likeverd.</p> <p>Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikter og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane.</p> <p>Reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og</p>	Kap 8 i Arena9: Mot en bedre verden – FN og internasjonalt samarbeid	<p>Samenes nasjonaldag 6.2</p> <p>Verdens dag for sosial rettferdighet 20.2</p>	Oppgave 3 s. 184 egnar seg som vurderingsarbeid, enten skriftlig eller muntlig. Kan løses individuelt eller i grupper

		er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst.			
20-25	Levekår og bærekraft	<p>Vurdere korleis arbeid, inntekt og forbruk kan påverke personleg økonomi, levestandard og livskvalitet</p> <p>Utforske korleis teknologi har vore og framleis er ein endringsfaktor, og drøfte innverknaden teknologien har hatt og har på enkeltmenneske, samfunn og natur</p> <p>Beskrive ulike dimensjonar ved berekraftig utvikling og korleis dei påverkar kvarandre, og presentere tiltak for meir berekraftige samfunn</p>	<p>Kap 11 i Arena 9: Internasjonal handel – verda blir knytta tettare saman.</p> <p>Kap 12 i Arena9: Arbeid, inntekt og forbruk – små og store valg</p>		